

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 24. januarja 2019*

„Predhodno odločanje – Socialna varnost – Uredba (EU) št. 1231/2010 – Zakonodaja, ki se uporablja – Potrdilo A 1 – Člen 1 Razširitev ugodnosti potrdila A 1 na državljana tretjih držav, ki zakonito stalno prebivata na ozemlju države članice – Zakonito stalno prebivanje – Pojem“

V zadevi C-477/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Centrale Raad van Beroep (višje sodišče za zadeve s področja socialnega varstva in javnih uslužbencev, Nizozemska) z odločbo z dne 4. avgusta 2017, ki je na Sodišče prispela 8. avgusta 2017, v postopku

Raad van bestuur van de Sociale Verzekeringsbank

proti

D. Balandinu,

I. Lukachenku,

Holiday on Ice Services BV,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta, podpredsednica Sodišča v funkciji predsednice prvega senata, J.-C. Bonichot, E. Regan (poročevalec), C. G. Fernlund in S. Rodin, sodniki,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 4. julija 2018,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Raad van bestuur van de Sociale Verzekeringsbank H. van der Most, agent,
- za Holiday on Ice Services BV, I. Lukachenka in D. Balandina F. J. Webbink, advocaat,
- za nizozemsko vlado M. Noort, M. Bulterman in J. Langer, agenti,
- za češko vlado M. Smolek, J. Vlácil in J. Pavliš, agenti,

* Jezik postopka: nizozemščina.

- za francosko vlado D. Colas in C. David, agenta,
- za Evropsko komisijo M. van Beek in D. Martin, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 27. septembra 2018

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1 Uredbe (EU) št. 1231/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o razširitvi uporabe uredb (ES) št. 883/2004 in (ES) št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere se navedeni uredbi ne uporabljata le na podlagi njihovega državljanstva (UL 2010, L 344, str. 1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Raad van bestuur van de Sociale Verzekeringsbank (upravni odbor zavoda za socialno zavarovanje, Nizozemska, v nadaljevanju: SvB), na eni strani, ter D. Balandinom, I. Lukašenkom in Holiday on Ice Services BV, nekdanjo Stage Entertainment Touring Services BV (v nadaljevanju: HOI), na drugi strani, v zvezi s tem, da je SvB D. Balandinu in I. Lukašenku kot državljanoma tretjih držav, ki sta zaposlena pri HOI, zavrnil izdajo potrdila na podlagi člena 19(2) Uredbe (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL 2009, L 284, str. 1) (v nadaljevanju: potrdilo A 1).

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba št. 1231/2010

- 3 V uvodnih izjavah od 6 do 8, 10 in 11 Uredbe št. 1231/2010 je navedeno:
 - „(6) Uredbi (ES) št. 883/2004 [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72)] in št. 987/2009 bistveno posodabljata in poenostavljata zlasti pravila za koordinacijo za zavarovane osebe in tudi za ustanove socialne varnosti. Za zadnje si posodobljena koordinacija prizadeva pospešiti in olajšati obravnavo podatkov o pravicah do dajatev zavarovanih oseb in za znižanje pripadajočih upravnih stroškov.
 - (7) Spodbujanje visoke ravni socialne varnosti ter zviševanje življenjskega standarda in kakovosti življenja v državah članicah so cilji Unije.
 - (8) Da bi se izognili upravljanju zapletenih pravnih in upravnih primerov omejene skupine oseb v korist njihovih delodajalcev in tudi nacionalnih ustanov socialne varnosti, je pomembno, da se uporablja en sam pravni instrument za koordinacijo, da bi bilo čim več koristi od posodobitve in poenostavitve na področju socialne varnosti, ki ju prinašata uredbi [št. 883/2004] in št. 987/2009.

[...]

- (10) Uporaba uredb [št. 883/2004] in št. 987/2009 za državljane tretjih držav, za katere se navedeni uredbi ne uporabljata le na podlagi njihovega državljanstva, le-tem ne daje nobene pravice do vstopa, začasnega ali stalnega prebivanja v državi članici ali do dostopa do njenega trga dela. Zato torej naj se ne bi z uporabo uredb [št. 883/2004] in št. 987/2009 posegalo v pravico držav članic, da v skladu s pravom Unije izdajo, zavrnejo ali odvzamejo dovoljenje za vstop, za začasno ali stalno prebivanje ali delovno dovoljenje v zadevni državi članici ali da zavrnejo prošnjo za podaljšanje dovoljenja.
- (11) Uredbi [št. 883/2004] in št. 987/2009 bi se zaradi razlogov iz te uredbe morali uporabljati le kolikor zadevna oseba že zakonito stalno prebiva na ozemlju države članice. Zakonito stalno prebivališče je torej predpogoj za uporabo navedenih uredb.“

4 Člen 1 te uredbe določa:

„Uredbi [št. 883/2004] in št. 987/2009 se uporabljata za državljane tretjih držav, za katere se nista že uporabljali zgolj na podlagi njihovega državljanstva, kot tudi za njihove družinske člane in preživle družinske člane, pod pogojem, da stalno zakonito prebivajo na ozemlju države članice in njihove razmere v nobenem pogledu niso omejene na eno samo državo članico.“

Uredba št. 883/2004

- 5 Člen 1(j) in (k) Uredbe št. 883/2004, kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) št. 465/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 (UL 2012, L 149, str. 4) (v nadaljevanju: Uredba št. 883/2004), določa:

„V tej uredbi:

[...]

- (j) ‚stalno prebivališče‘ pomeni kraj, v katerem oseba običajno prebiva;
- (k) ‚začasno bivanje‘ pomeni začasno prebivališče“.

6 Člen 13(1) te uredbe določa:

„Za osebo, ki običajno opravlja dejavnost zaposlene osebe v dveh ali več državah članicah, velja:

- (a) zakonodaja države članice stalnega prebivališča, če ta oseba opravlja znaten del svoje dejavnosti v tej državi članici; ali
- (b) če ta oseba ne opravlja znatnega dela svoje dejavnosti v državi članici stalnega prebivališča:
- (i) zakonodaja države članice, v kateri je statutarni sedež ali poslovna enota podjetja ali delodajalca, če je ta oseba zaposlena pri enem podjetju ali delodajalcu; ali
- (ii) zakonodaja države članice, v kateri je statutarni sedež ali poslovna enota podjetij ali delodajalcev, če je ta oseba zaposlena pri dveh ali več podjetjih ali delodajalcih, ki imajo statutarni sedež ali poslovno enoto le v eni državi članici; ali
- (iii) zakonodaja države članice, v kateri je statutarni sedež ali poslovna enota podjetja ali delodajalca, ki ni država članica stalnega prebivališča, če je ta oseba zaposlena pri dveh ali več podjetjih ali delodajalcih, ki imajo statutarni sedež ali poslovno enoto v dveh državah članicah, pri čemer je ena od teh držav članica stalnega prebivališča; ali
- (iv) zakonodaja države članice stalnega prebivališča, če je ta oseba zaposlena pri dveh ali več podjetjih ali delodajalcih, vsaj dva od njih pa imata statutarni sedež ali poslovno enoto v različnih državah članicah, ki niso država članica stalnega prebivališča.“

Uredba št. 987/2009

7 Člen 16(1) in (2) Uredbe št. 987/2009 določa:

„1. Oseba, ki svoje dejavnosti opravlja v dveh ali več državah članicah, o tem obvesti nosilca, ki ga je imenoval pristojni organ v državi članici stalnega prebivališča.

2. Imenovani nosilec kraja stalnega prebivališča brez odlašanja določi zakonodajo, ki se uporablja za zadevno osebo, ob upoštevanju člena 13 [...] uredbe [št. 883/2004] in člena 14 [te] uredbe. Ta prva določitev je začasna. Nosilec o tej začasni določitvi obvesti imenovane nosilce vseh držav članic, v katerih se dejavnost opravlja.“

8 Člen 19(2) te uredbe določa:

„Pristojni nosilec države članice, katere zakonodaja se uporablja v skladu z določbo iz naslova II [U]redbe [št. 883/2004], na zahtevo zadevne osebe ali delodajalca potrdi uporabo te zakonodaje ter po potrebi navede datum, do katerega se uporablja, in pod kakšnimi pogoji.“

Direktiva 2011/98

9 Člen 2 Direktive 2011/98/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici (UL 2011, L 343, str. 1) pod naslovom „Opredelitev pojmov“ določa:

„Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve:

[...]

(b) ‚delavec iz tretje države‘ pomeni državljana tretje države, ki je bil sprejet na ozemlje države članice in ki tam zakonito prebiva ter mu je v okviru plačanega razmerja v tej državi članici dovoljeno delati v skladu z nacionalnim pravom oziroma prakso;

[...]“

10 Člen 3 te direktive, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„1. Ta direktiva se uporablja za:

[...]

(b) državljane tretjih držav, ki so bili v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom v državo članico sprejeti za druge namene, kot je delo, ki jim je dovoljeno delati in ki imajo dovoljenje za prebivanje v skladu z Uredbo [Sveta] (ES) št. 1030/2002 [z dne 13. junija 2002 o enotni obliki dovoljenja za prebivanje za državljane tretjih držav (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 3)], ter

(c) državljane tretjih držav, ki so bili v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom v državo članico sprejeti za namen dela.

2. Ta direktiva se ne uporablja za državljane tretjih držav:

[...]

(i) ki so rezidenti za daljši čas v skladu z Direktivo [Sveta] 2003/109/ES [z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 272)];

[...]

3. Države članice lahko sklenejo, da se poglavje II ne uporablja za državljane tretjih držav, ki imajo dovoljenje za delo na ozemlju države članice za obdobje, ki ne presega šestih mesecev [...]

[...]“

11 Člen 12 navedene direktive, naslovljen „Pravica do enakega obravnavanja“, določa:

„1. Delavci iz tretjih držav iz točk (b) in (c) člena 3(1) so v državi članici, v kateri prebivajo, deležni enakega obravnavanja kot državljani te države članice glede:

[...]

(e) področij socialne varnosti, kakor so opredeljena v Uredbi (ES) št. 883/2004;

[...]

2. Države članice lahko enako obravnavanje omejijo:

[...]

(b) z omejitvijo pravic, ki so podeljene delavcem iz tretjih držav v točki (e) odstavka 1, vendar brez omejevanja takšnih pravic za delavce iz tretjih držav, ki so zaposleni ali so bili zaposleni za obdobje najmanj šestih mesecev in ki so prijavljeni kot brezposelni.

Poleg tega lahko države članice odločijo, da se točka (e) odstavka 1 glede družinskih prejemkov ne uporablja za državljane tretjih držav, ki jim je bilo dovoljeno delati na ozemlju države članice za obdobje, ki ne presega šestih mesecev, za državljane tretjih držav, ki so bili sprejeti za namen študija, ali za državljane tretjih držav, ki jim je dovoljeno delati na podlagi vizuma;

[...]“

Nizozemsko pravo

12 V beleidsregels van de SvB met betrekking tot de onderdanen van landen buiten de Europese Unie (SB2124) (smernice SvB glede državljanov držav, ki niso članice Evropske unije (SB2124)) je navedeno:

„Osebna veljavnost Uredbe [št. 883/2004] je načeloma omejena na državljane držav članic Evropske unije, držav [Evropskega gospodarskega prostora (EGS)] in Švicarske konfederacije. Navedena uredba velja za državljane tretjih držav le, če gre za begunce oziroma če jim je priznan položaj družinskega člana ali bližnjega sorodnika. Uredba [št. 1231/2010] pa določa, da se za državljane tretjih držav, za katere se Uredba [št. 883/2004] ni že uporabljala zgolj na podlagi njihovega državljanstva, kljub temu uporablja zadnjenavedena uredba, če ti državljani zakonito stalno prebivajo na nacionalnem ozemlju ene od držav članic in se zakonito gibljejo v Uniji.

Pojem ‚zakonito stalno prebivanje‘ v Uredbi [št. 1231/2010] ni opredeljen. Svb šteje, da je stalno prebivanje na Nizozemskem zakonito, če je stalno prebivanje zakonito v skladu členom 8 [Vreemdelingenwet 2000 (zakon o tujcih iz leta 2000)]; vendar pa Svb ne šteje, da je stalno prebivanje zakonito, če tujec tam prebiva, medtem ko čaka na odločitev o prošnji za prvi vstop na Nizozemsko.

Iz naslova, uvodnih izjav in določb Uredbe [št. 1231/2010] izhaja, da morajo državljani tretjih držav na enak način kot državljani Unije izpolnjevati merilo spremembe prebivališča v smislu [beleidsregels van de Svb met betrekking tot de Verplaatsingscriterium (SB2120) (smernice Svb glede merila spremembe prebivališča (SB2120))].

[...]“

- 13 V skladu s smernicami Svb glede merila spremembe prebivališča (SB2120) se Uredba št. 883/2004 uporablja za osebe, katerih položaj ima navezne okoliščine z več državami članicami. Ni je mogoče uporabiti niti v povsem nacionalnih primerih niti kadar ima položaj zadevne osebe navezne okoliščine le s tretjo državo in eno samo državo članico.
- 14 V skladu z beleidsregels van de Svb met betrekking tot de territoriale werkingssfeer (SB2135) (smernice Svb glede ozemeljske uporabe (SB2135)) je treba Uredbo št. 883/2004 načeloma uporabiti le, kadar neka oseba živi in dela na ozemlju Unije. Vendar pa naj bi iz sodne prakse Sodišča izhajalo, da se ta uredba lahko uporabi, če neka oseba spada na njeno področje uporabe *ratione personae*, vendar živi in dela zunaj ozemlja Unije.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 15 D. Balandin in I. Lukachenko sta državljana tretjih držav, zaposlena pri HOI, ki je podjetje s statutarnim sedežem v Amsterdamu (Nizozemska) in z uradi v Utrechtu (Nizozemska) ter ki med oktobrom in majem vsako leto organizira predstave na ledu v različnih državah, tudi v nekaterih državah članicah.
- 16 Vsi sodelavci HOI nekaj tednov prebivajo na Nizozemskem, zato da trenirajo za pripravo predstav. Del drsalcev nato izvede vrsto nastopov na Nizozemskem, medtem ko ostali drsalci nastopajo v drugih državah članicah, med drugim v Franciji in Nemčiji. Vsi državljani tretjih držav med treningi in morebitnimi nastopi zakonito prebivajo na Nizozemskem, kjer se zanje po potrebi pridobi delovno dovoljenje. Tudi v preostalih državah članicah, kjer nastopajo, prebivajo zakonito na podlagi tako imenovanega schengenskega vizuma.
- 17 Svb je državljanom tretjih držav, ki so bili zaposleni pri HOI, več let izdajal potrdila A 1, ki so potrjevala, da se je zanje uporabljala nizozemska zakonodaja s področja socialne varnosti in da so se tudi obvezni prispevki plačevali na Nizozemskem. Od sezone 2015/2016 pa je Svb izdajo teh potrdil zavrnil z utemeljitvijo, da je v preteklosti ta potrdila izdajal nepravilno. Zato je predloge HOI v zvezi s tem zavrnil.
- 18 Po razpravi, zlasti v okviru začasnih ukrepov, ki jih je odredil *voorzieningenrechter* Amsterdam (sodišče v Amsterdamu, pristojno za izdajo začasnih odredb, Nizozemska), je Svb izdal potrdila A 1, ki so veljala do 1. maja 2016. Vendar pa se je sezona 2015/2016 končala šele 22. maja 2016, tako da so ti zadnji tedni meseca maja 2016 še vedno predmet spora. V sodbi z dne 28. aprila 2016 je *rechtbank* Amsterdam (sodišče v Amsterdamu, Nizozemska) ugotovilo, zlasti na podlagi načela legitimnih pričakovanj, da bi Svb moral izdati potrdila A 1, ki bi zajemala zadnje tedne te sezone. Svb je proti tej sodbi vložil pritožbo pred predložitvenim sodiščem.

- 19 To je menilo, da za D. Balandina in I. Lukachenka Uredba št. 883/2004 ne velja neposredno v smislu osebne veljavnosti, kakor je ta opredeljena v njenem členu 2, saj nista niti državljana države članice, niti osebi brez državljanstva, niti begunca. Zanju se lahko te določbe uporabljajo le na podlagi Uredbe št. 1231/2010, s katero je bilo pod nekaterimi pogoji področje uporabe uredb št. 883/2004 in št. 987/2009 razširjeno na državljane tretjih držav, za katere se ti uredbi nista že uporabljali zgolj na podlagi njihovega državljanstva.
- 20 Po mnenju predložitvenega sodišča ni sporno, da D. Balandin in I. Lukachenko na Nizozemskem ali v drugi državi članici nista prebivala stalno, temveč sta v Uniji prebivala in delala začasno v smislu člena 1(k) Uredbe št. 883/2004. Zato ni jasno, ali se lahko samo državljani, ki dejansko stalno prebivajo v smislu člena 1(j) Uredbe št. 883/2004, sklicujejo na člen 1 Uredbe št. 1231/2010 ali pa se nanj lahko sklicujejo tudi državljani tretjih držav, ki so v položaju, kakršen je položaj D. Balandina in I. Lukachenka.
- 21 Predložitveno sodišče namreč meni, da je uporaba te določbe problematična zaradi razlik med njenimi različnimi jezikovnimi različicami, saj se zdi, da bi pojem „zakonito stalno prebivanje“ lahko ustrezal tako bivanju, ki ni nujno za daljši čas, kot bivanju z neko stopnjo trajnosti.
- 22 V teh okoliščinah je Centrale Raad van Beroep (višje sodišče za zadeve s področja socialnega varstva in javnih uslužbencev) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 1 Uredbe št. 1231/2010 razlagati tako, da se delavci, ki imajo državljanstvo tretje države in živijo zunaj Unije, vendar za delodajalca s sedežem na Nizozemskem začasno delajo v različnih državah članicah, lahko sklicujejo na [določbe (naslova II) Uredbe št. 883/2004 in Uredbe št. 987/2009]?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 23 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1 Uredbe št. 1231/2010 razlagati tako, da se državljani tretjih držav, kakršna sta ta iz postopka v glavni stvari, ki začasno prebivajo in delajo v različnih državah članicah za delodajalca s sedežem v določeni državi članici, lahko sklicujejo na pravila o koordinaciji, določena v uredbah št. 883/2004 in št. 987/2009, za določitev, katera zakonodaja o socialni varnosti se zanje uporablja.
- 24 Najprej je treba opozoriti, da se v skladu s členom 1 Uredbe št. 1231/2010 uredbi št. 883/2004 in št. 987/2009 uporabljata za državljane tretjih držav, za katere se ti uredbi nista že uporabljali zgolj na podlagi njihovega državljanstva, kot tudi za njihove družinske člane in preživele družinske člane, če stalno zakonito prebivajo na ozemlju države članice in njihove razmere v nobenem pogledu niso omejene na eno samo državo članico.
- 25 Namen Uredbe št. 1231/2010 je tako razširiti področje uporabe *ratione personae* uredb št. 883/2004 in št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere se ti uredbi nista že uporabljali zgolj na podlagi njihovega državljanstva.
- 26 Kot izhaja iz uvodne izjave 7 Uredbe št. 1231/2010, ta uredba s to razširitvijo prispeva k cilju, ki mu sledi Unija, in sicer spodbujanje visoke ravni socialne varnosti z zagotovitvijo, da so tudi državljanom tretjih držav, kot je navedeno v uvodnih izjavah 6 in 8 te uredbe, priznane koristi od posodobitve in poenostavitve pravil za koordinacijo na področju socialne varnosti, uvedenih z uredbama št. 883/2004 in št. 987/2009, za zavarovane osebe in tudi za ustanove socialne varnosti.

- 27 V obravnavanem primeru ni sporno, da zadevni osebi iz postopka v glavni stvari kot državljana tretjih držav nista že zajeti v uredbah št. 883/2004 in št. 987/2009 na podlagi svojega državljanstva, ker nista niti državljana države članice, niti begunca, niti osebi brez državljanstva. Poleg tega prav tako ni sporno, da ti osebi nista v položaju, v katerem bi bili vsi elementi omejeni na eno samo državo članico, saj izvajata del svojih drsalnih predstav v drugih državah članicah, ki niso Nizozemska.
- 28 V teh okoliščinah se zdi, da se zadevni osebi iz postopka v glavni stvari v skladu s členom 1 Uredbe št. 1231/2010 lahko sklicujeta na uporabo uredb št. 883/2004 in št. 987/2009, če „zakonito prebivata“ na ozemlju države članice.
- 29 Tako iz zahteve po enotni uporabi prava Unije kot iz načela enakosti izhaja, da je treba izraze posamezne določbe tega prava, ki tako kot člen 1 Uredbe št. 1231/2010 ne napotuje izrecno na pravo držav članic za določitev svojega pomena in obsega, običajno razlagati avtonomno in enotno v vsej Uniji (glej v tem smislu sodbo z dne 19. septembra 2013, Brey, C-140/12, EU:C:2013:565, točka 49 in navedena sodna praksa).
- 30 Predložitveno sodišče meni, da je natančen obseg pojma „zakonito stalno prebivanje“ v smislu te določbe nejasen glede na razlike med njenimi različnimi jezikovnimi različicami. Čeprav se v jezikovni različici v nizozemskem jeziku tako uporablja izraz „*verblijven*“, kar kaže na navzočnost, ki naj ne bi bila nujno dolgotrajna, pa bi bilo mogoče za različici v nemškem ali angleškem jeziku, v katerih je navedeno „*rechtmässigen Wohnsitz*“ oziroma „*legally resident*“, mogoče šteti, da se nanašata na prebivanje z neko stopnjo trajnosti.
- 31 Glede tega je treba spomniti, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča formulacija določbe prava Unije, ki se uporablja v eni od jezikovnih različic, ne more uporabljati kot edina podlaga za razlago te določbe oziroma glede tega ne more imeti prednosti pred drugimi jezikovnimi različicami. Določbe prava Unije je treba namreč razlagati in uporabljati enotno, ob upoštevanju različic v vseh jezikih Unije. Če se med jezikovnimi različicami besedila zakonodaje Unije pojavijo razlike, je treba zadevno določbo razlagati glede na splošno sistematiko in namen ureditve, katere del je (sodba z dne 20. decembra 2017, Gusa, C-442/16, EU:C:2017:1004, točka 34 in navedena sodna praksa).
- 32 Kar zadeva, prvič, pravni okvir, v katerega spada Uredba št. 1231/2010, je treba opozoriti, kakor je razvidno že iz točke 25 te sodbe, da je namen te uredbe razširitev področja uporabe uredb št. 883/2004 in št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere se ti uredbi nista že uporabljali zgolj na podlagi njihovega državljanstva. Ker člen 1(j) Uredbe št. 883/2004 opredeljuje pojem „stalno prebivališče“, je treba zato najprej ugotoviti, ali ima pojem „zakonito stalno prebivanje“ iz člena 1 Uredbe št. 1231/2010 enak obseg, kot ga ima pojem „stalno prebivališče“ iz člena 1 Uredbe št. 883/2004.
- 33 V skladu s členom 1(j) Uredbe št. 883/2004 pojem „stalno prebivališče“ pomeni kraj, v katerem oseba običajno prebiva. Razlikuje se od pojma „začasno bivanje“, ki je s členom 1(k) te uredbe opredeljen kot izraz, ki ustreza začasnemu prebivanju. Stalno prebivališče zadevne osebe v smislu člena 1(j) navedene uredbe se torej dejansko presoja in določi glede na kraj običajnega središča njenih interesov (glej v tem smislu sodbo z dne 5. junija 2014, I, C-255/13, EU:C:2014:1291, točka 44 in navedena sodna praksa).
- 34 Ugotoviti pa je treba, da pojem „stalno prebivališče“ v smislu te uredbe in pojem „zakonito stalno prebivanje“ v smislu Uredbe št. 1231/2010 v teh dveh uredbah nista uporabljena za enak namen.
- 35 Namen Uredbe št. 883/2004, kot je razvidno iz njene uvodne izjave 15, je namreč preprečevanje tega, da zadevne osebe ne bi ostale brez zaščite na področju socialne varnosti, ker ni zakonodaje, ki bi se lahko uporabila zanje, ta uredba pa je namenjena tudi temu, da za zadevne osebe velja sistem socialne varnosti le ene države članice, da se preprečijo prekrivanje določb nacionalnih zakonodaj, ki se uporabljajo, in zapleti, ki lahko iz tega izhajajo (glej v tem smislu sodbo z dne 5. junija 2014, I, C-255/13, EU:C:2014:1291, točke od 40 do 42 in navedena sodna praksa).

- 36 V tem okviru je namen razlikovanja med pojmom „stalno prebivališče“ in „začasno bivanje“, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 63 sklepnih predlogov, določiti državo članico, s katero so državljani Unije najtesneje povezani in zakonodaja katere se posledično uporablja zanje.
- 37 Nasprotno, kot je bilo že navedeno v točki 25 te sodbe, je cilj Uredbe št. 1231/2010 razširiti področje uporabe *ratione personae* uredb št. 883/2004 in št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere se ti uredbi nista že uporabljali zgolj na podlagi njihovega državljanstva.
- 38 V tem okviru tako iz uvodne izjave 11 Uredbe št. 1231/2010 izhaja, da pojem „zakonito stalno prebiva“ v smislu te uredbe kaže na odločitev zakonodajalca Unije, da za razširitev področja uporabe *ratione personae* uredb št. 883/2004 in št. 987/2009 na državljane tretjih držav določa prvi pogoj, da morajo ti redno bivati na ozemlju zadevne države članice. Ta pojem se tako razlikuje od pojma „stalno prebivališče“ v smislu člena 1(j) Uredbe št. 883/2004.
- 39 Ta ugotovitev izhaja tudi iz uvodne izjave 10 Uredbe št. 1231/2010, ki določa, da uporaba uredb št. 883/2004 in št. 987/2009 za te državljane, prvič, tem ne bi smela dati nobene pravice do vstopa, začasnega ali stalnega prebivanja v državi članici ali dostopa do njenega trga dela in, drugič, ne bi smela posegati v pravico držav članic, da v skladu s pravom Unije zavrnejo ali odvzamejo dovoljenje za vstop, za začasno ali stalno prebivanje ali dovoljenje za delo na njihovem ozemlju oziroma da zavrnejo prošnjo za podaljšanje teh dovoljenj.
- 40 To odločitev, ki temelji na pravnih pogojih prisotnosti državljanov tretjih držav na ozemlju države članice, potrjuje tudi pripravljalo gradivo za Uredbo št. 1231/2010. Iz strani 6 obrazložitvenega memoranduma predloga Uredbe o razširitvi določb Uredbe št. 883/2004 in Uredbe št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere navedene določbe ne veljajo le na podlagi njihovega državljanstva (COM(2007) 439 final) namreč izhaja, da morajo ti državljani zakonito stalno prebivati na ozemlju države članice in imeti zato tam pravico do začasnega ali stalnega prebivanja. V tem obrazložitvenem memorandumu je podrobneje navedeno tudi, da tem državljanom, da bi bili v drugi državi članici upravičeni do pravic iz določb Uredbe št. 883/2004, ni treba nujno izpolnjevati pogoja stalnega prebivanja, temveč se lahko, če je njihova prisotnost na ozemlju te druge države v skladu z njeno nacionalno zakonodajo o vstopu in prebivanju, tam le začasno zadržujejo.
- 41 Zato trajanje prisotnosti teh državljanov na ozemlju države članice in dejstvo, da ti državljani ohranijo običajno središče svojih interesov v tretji državi, kot taki nista odločilni za določitev, ali ti državljani „stalno zakonito prebivajo v državi članici“ v smislu člena 1 Uredbe št. 1231/2010.
- 42 To razlago potrjuje Direktiva 2011/98, ki med drugim določa skupen niz pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici. Kot je razvidno iz člena 12(1)(e) in (2)(b) te direktive v povezavi s členom 2(b) in členom 3(1)(b) in (c), (2)(i) in (3) navedene direktive, imajo državljani tretjih držav, ki lahko delajo – tudi začasno – v državi članici, načeloma pravico do enakega obravnavanja na področjih socialne varnosti v smislu Uredbe št. 883/2004.
- 43 Ugotoviti je treba, da je takšna razlaga tudi najprimernejša za zagotovitev uresničitve ciljev, navedenih v točki 26 te sodbe.
- 44 V obravnavani zadevi pa je treba opozoriti, da je iz predložitvene odločbe razvidno, da zadevni osebi iz postopka v glavni stvari, ki sta zaposleni v podjetju s statutarnim sedežem na Nizozemskem, zakonito prebivata in delata na ozemlju držav članic, v katerih izvajata svoje predstave.
- 45 Iz tega sledi, da imajo državljani tretjih držav, ki so v položaju oseb iz postopka v glavni stvari, pravico do uporabe pravil o koordinaciji iz uredb št. 883/2004 in št. 987/2009 za namene določitve zakonodaje, ki se uporablja na področju socialne varnosti.

- 46 V zvezi s tem je treba opozoriti – glede na dejanske ugotovitve v točki 44 te sodbe – da člen 13 Uredbe št. 883/2004 med drugim določa navezne okoliščine, ki veljajo za osebe, ki so zaposlene v dveh ali več državah članicah. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali je katero od teh naveznih okoliščin mogoče uporabiti za osebi iz postopka v glavni stvari za določitev, ali se zanj uporablja nizozemska zakonodaja o socialni varnosti. V tem primeru pristojni organ države članice, katere zakonodaja se uporablja, z izdajo potrdila A 1 potrdi, da se uporablja ta zakonodaja, in navede datum – če je to primerno – do katerega se uporablja in pod katerimi pogoji, v skladu s členom 19(2) Uredbe št. 987/2009.
- 47 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 1 Uredbe št. 1231/2010 razlagati tako, da se državljani tretjih držav, kakršna sta ta iz postopka v glavni stvari, ki začasno prebivajo in delajo v različnih državah članicah za delodajalca s sedežem v državi članici, lahko sklicujejo na pravila o koordinaciji, določena v uredbah št. 883/2004 in št. 987/2009, za določitev, katera zakonodaja o socialni varnosti se zanje uporablja, če zakonito prebivajo in delajo na ozemlju držav članic.

Stroški

- 48 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člen 1 Uredbe (EU) št. 1231/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o razširitvi uporabe uredb (ES) št. 883/2004 in (ES) št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere se navedeni uredbi ne uporabljata le na podlagi njihovega državljanstva je treba razlagati tako, da se državljani tretjih držav, kakršna sta ta iz postopka v glavni stvari, ki začasno prebivajo in delajo v različnih državah članicah za delodajalca s sedežem v državi članici, lahko sklicujejo na pravila o koordinaciji, določena v Uredbi (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti in Uredbi (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe št. 883/2004, za določitev, katera zakonodaja o socialni varnosti se zanje uporablja, če zakonito prebivajo in delajo na ozemlju držav članic.

Podpisi